



**GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH
OSOBOWYCH**

dr Wojciech R. Wiewiórowski

Warszawa, dnia 13 czerwca 2014 r.

DOLiS/DEC-561/14/45654,45659

dot. [...]

DECYZJA

Na podstawie art. 104 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.) oraz art. 18 ust. 1 pkt 2, art. 22, art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r., nr 101, poz. 926 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie skargi Pani A. B., na przetwarzanie jej danych osobowych przez Proboszcza Parafii Rzymskokatolickiej p.w. [...],

nakazuję Proboszczowi Parafii Rzymskokatolickiej p.w. [...], przywrócenie stanu zgodnego z prawem, poprzez uaktualnienie danych osobowych Pani A. B., polegające na naniesieniu w księdze chrztów adnotacji o treści zgodnej z żądaniem Pani A. B., zawartym w jej „Oświadczeniu woli” z dnia [...] października 2013 r.

Uzasadnienie

Do Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wpłynęła skarga Pani A. B., zwanej dalej Skarżącą, na przetwarzanie jej danych osobowych przez Proboszcza Parafii Rzymskokatolickiej p.w. [...], zwanego dalej Proboszczem Parafii.

W treści swojej skargi Skarżąca zwróciła się do Generalnego Inspektora z wnioskiem o wydanie decyzji administracyjnej nakazującej Proboszczowi Parafii sprostowanie, w jej ocenie, nieaktualnych danych osobowych na podstawie art. 32 ust. 1 pkt 6 w związku z art. 12 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r., nr 101, poz. 926 z późn. zm.). Skarżąca w przedmiotowym wniosku wskazała, iż w dniu [...] października 2013 r. wysłała

do Proboszcza ww. Parafii Rzymskokatolickiej oświadczenie o wystąpieniu z Kościoła Katolickiego, połączone z prośbą o sprostowanie nieaktualnych danych osobowych.

Ponadto do skargi Skarżąca załączyła kopię oświadczenia woli skierowanego do Proboszcza oraz kopię odpowiedzi z dnia [...] października 2013 r. jaką otrzymała z Parafii, w której Proboszcz poinformował ją o warunkach jakie powinna spełnić, aby została naniesiona adnotacja o apostazji w księdze chrztów.

W toku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego w niniejszej sprawie Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych ustalił, co następuje.

1. Skarżący, pismem z dnia [...] października 2013 r., skierowała do Proboszcza Parafii oświadczenie, o treści: „na podstawie art. 60 Kodeksu cywilnego, korzystając ze swoich praw zawartych w art. 2 pkt 2a Ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz.U. z 2005 nr 231 poz. 1965), z dniem dzisiejszym występuję z Kościoła Katolickiego, tj. wycofuję zgodę na podleganie jego doktrynie (Katechizm Kościoła Katolickiego) i prawu (Kodeks Prawa Kanonicznego). Oświadczam, że w oparciu o jej art. 2 pkt 5 nie zamierzam tej decyzji uzasadniać poza tym, że nie chcę do niego należeć. Ponadto nie wyrażam zgody na przekazywanie informacji o tej decyzji osobom trzecim, a zwłaszcza członkom mojej rodziny. Na podstawie art. 32 ust. 1 pkt 6 Ustawy o ochronie danych osobowych (...) proszę Księdza, jako administratora moich danych osobowych, o ich uaktualnienie w Księdze Chrztów (nr aktu [...]), przez naniesienie adnotacji o treści: *«Dnia [...].10.2013r. formalnym aktem wystąpiła z Kościoła katolickiego»* oraz o przesłanie jako potwierdzenia odpisu aktu chrztu z powyższym sprostowaniem”.
2. W piśmie do Skarżącej z dnia [...] października 2013 r. Proboszcz wskazał Skarżącej, że Instrukcja KEP dot. Zasad postępowania w sprawie formalnego aktu wystąpienia z Kościoła w punktach 5 i 6 określa normy prawne aktu wystąpienia z Kościoła Katolickiego. W przytoczonym punkcie piątym instrukcji zostało wskazane, że aktu odstępstwa, który wywołuje skutki kanoniczne, może dokonać osoba pełnoletnia, zdolna do czynności prawnych, osobiście, w sposób świadomy i wolny, w formie pisemnej oraz w obecności proboszcza swojego kanonicznego miejsca zamieszkania i dwóch pełnoletnich świadków. W punkcie 6 instrukcji zostało wskazane, że formalne wystąpienie z Kościoła będzie uznane za skuteczne kanonicznie po osobistym złożeniu własnoręcznie podpisanego pisma, w którym odstępcza wyraźnie przedstawia swoją wolę opuszczenia Kościoła. Ponadto Oświadczenie winno zawierać dane personalne odstępcy i świadków, motywacje oraz dokładne dane dotyczące daty i parafii chrztu (z załączeniem świadectwa chrztu), a także informację, iż odstępcza dokonuje tego aktu dobrowolnie i ze świadomością jego konsekwencji. Na końcu Proboszcz poinformował Skarżącą, że powinna wraz ze wskazanym oświadczeniem i w obecności świadków zgłosić się do parafii miejsca zamieszkania, gdzie będzie mogła dokonać oficjalnego wystąpienia

z Kościoła w obecności Proboszcza miejsca zamieszkania. Skutkiem powyższego będzie dokonanie adnotacji w metrykach chrztu.

3. Ksiądz Proboszcz Parafii w wyjaśnieniach przesłanych do Generalnego Inspektora wskazał, iż „dane osobowe Skarżącej mają charakter archiwizacyjny, nie są natomiast w jakikolwiek inny sposób przetwarzane”. Jednocześnie Proboszcz dodał, że wpłynęło do niego oświadczenie woli Skarżącej, na które odpowiedział informując Skarżącą o procedurze dokonania formalnego wystąpienia z Kościoła Katolickiego (akt wystąpienia powinien zostać złożony przez Skarżącą w parafii jej aktualnego miejsca zamieszkania) oraz że Skarżąca aktualnie nie przynależy do jego parafii, gdzie została jedynie ochrzczona, co powoduje, że nie sprawuje on nad nią władzy administracyjnej. Ponadto Proboszcz wyjaśnił, że dokument Konferencji Episkopatu Polski jest dekretem obowiązującym w całym obrębie administracyjnym Konferencji Episkopatu Polski.

W tym stanie faktycznym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zważył, co następuje.

W niniejszej sprawie Skarżąca przedmiotem swojej skargi uczyniła zarzut nieprawidłowości w procesie przetwarzania jej danych osobowych przez Proboszcza Parafii, a dokładnie zaniechania wykonania ciążącego na nim, jako administratorze jej danych osobowych, obowiązku uaktualnienia jej danych osobowych. Generalny Inspektor, działając na podstawie i w granicach kompetencji przyznanych mu ustawą o ochronie danych osobowych, przeprowadził postępowanie administracyjne, w toku którego stwierdził, iż Skarżąca, pismem z dnia [...] października 2013 r., zwróciła się do Proboszcza Parafii o sprostowanie jej danych osobowych ww. sposób.

Wskazać należy, iż przepis art. 43 ust. 2 ustawy stanowi, iż w odniesieniu do zbiorów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 3, oraz zbiorów, o których mowa w ust. 1 pkt 1a, przetwarzanych przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencję Wywiadu, Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, Służbę Wywiadu Wojskowego oraz Centralne Biuro Antykorupcyjne, Generalnemu Inspektorowi nie przysługują uprawnienia określone w art. 12 pkt 2, art. 14 pkt 1 i 3 – 5 oraz art. 15 – 18. W myśl natomiast przepisu artykułu 43 ust. 1 pkt 3, z obowiązku rejestracji zbioru danych zwolnieni są administratorzy danych dotyczących osób należących do kościoła lub innego związku wyznaniowego, o uregulowanej sytuacji prawnej, przetwarzanych na potrzeby tego kościoła lub związku wyznaniowego.

Kościół Rzymskokatolicki niewątpliwie należy do instytucji o uregulowanej sytuacji prawnej bowiem jest instytucją, której funkcjonowanie zostało unormowane w Konstytucji RP, w umowie międzynarodowej jaką jest Konkordat oraz w ustawach, nad którymi umowa międzynarodowa ma pierwszeństwo. W szczególności wskazać należy na przepisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr. 78, poz. 483 ze zm.), która w art. 25 stanowi, iż Kościoły i inne związki wyznaniowe są równouprawnione (art. 25 ust. 1). Władze publiczne w Rzeczypospolitej Polskiej zachowują bezstronność w sprawach przekonań religijnych, światopoglądowych i filozoficznych, zapewniając swobodę ich wyrażania w życiu publicznym

(art. 25 ust 2). Stosunki między państwem a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi są kształtowane na zasadach poszanowania ich autonomii oraz wzajemnej niezależności każdego w swoim zakresie, jak również współdziałania dla dobra człowieka i dobra wspólnego (art. 25 ust. 3). Stosunki między Rzeczpospolitą Polską a Kościołem Katolickim określają umowa międzynarodowa zawarta ze Stolicą Apostolską i ustawy (art. 25 ust. 4). Stosunki między Rzeczpospolitą Polską a innymi kościołami oraz związkami wyznaniowymi określają ustawy uchwalone na podstawie umów zawartych przez Radę Ministrów z ich właściwymi przedstawicielami (art. 25 ust. 5).

Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1989 r., nr 29, poz. 154 ze zm.) w przepisie art. 2 stanowi natomiast, iż Kościół rządzi się w swych sprawach własnym prawem, swobodnie wykonuje władzę duchowną i jurysdykcyjną oraz zarządza swoimi sprawami. Ustawa niniejsza określa zasady stosunku Państwa do Kościoła, w tym jego sytuację prawną i majątkową (art. 3 ust 1). W sprawach odnoszących się do Kościoła, nie uregulowanych niniejszą ustawą, stosuje się powszechnie obowiązujące przepisy prawa, o ile nie są sprzeczne z wynikającymi z niej zasadami (art. 3 ust. 2).

Wskazać w tym miejscu należy, iż w wyroku z dnia 27 marca 2013 r. (sygn. akt I OSK 932/12) Naczelny Sąd Administracyjny odnosząc się do umorzenia przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych postępowania toczącego się w analogicznym przedmiocie wskazał, iż cyt.: „[w] art. 43 ust. 1 pkt 3 jest mowa o danych dotyczących osób należących do kościoła. Tak zdefiniowany zbiór nie zawiera danych dotyczących osób nienależących do kościoła. Dane osób nienależących do kościoła tworzą zbiór odrębny, nawet jeśli dane są przetwarzane na potrzeby kościoła i jeśli są zgromadzone na materialnych nośnikach danych zawierających zarówno dane osób należących, jak i osób nienależących do kościoła. Okolicznością przesądzającą o zakwalifikowaniu danych do jednego ze zbiorów jest rzeczywista przynależność lub brak przynależności osoby, o której dane chodzi, do kościoła (por. Janusz Barta, Paweł Fajgielski, Ryszard Markiewicz „Ochrona danych osobowych. Komentarz”, LEX 2011, teza 6 do art. 43). Ustalenie tej przynależności nie może być oderwane od chwili rozstrzygnięcia sprawy w przedmiocie ochrony danych osobowych. GODO ma bowiem, tak jak każdy organ administracji publicznej załatwiający sprawę w formie przewidzianej w art. 104 § 1 K. p. a. w związku z art. 22 ustawy o ochronie danych osobowych, obowiązek wydania decyzji w oparciu o stan faktyczny i prawny z daty orzekania. Przepisy art. 32 ust. 1 pkt 6 oraz art. 43 ust. 2 w związku z art. 43 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie danych osobowych nie wprowadzają odmiennej regulacji w tym zakresie. (...) Przepisom materialnym odpowiadają pełne bądź ograniczone kompetencje GODO, przy czym zakres uprawnień, w zależności od osób, których dane dotyczą, został określony w art. 43 ust. 2. Wobec przetwarzania danych wrażliwych z art. 27 ust. 1 ustawy, zgodnie z art. 43 ust. 2 w związku z art. 43 ust. 1 pkt 3, GODO zachowuje pełne kompetencje, w tym także wskazane w art. 12 pkt 2. Wobec danych dotyczących wyłącznie członków kościoła, przetwarzanych w warunkach określonych w art. 27 ust. 2 pkt 4, GODO nie przysługują uprawnienia wymienione w art. 43 ust. 2 ustawy”.

Analiza ww. przepisów prawa, jak i orzecznictwa sądów administracyjnych prowadzi do wniosku, że decydującym dla wydania rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie jest ustalenie, czy aktualnie Skarżąca jest członkiem Kościoła Katolickiego. Faktyczne pozostawanie przez Skarżącą członkiem Kościoła Katolickiego spowoduje, iż kompetencja do wydania przez Generalnego Inspektora merytorycznej decyzji w sprawie zostaje wyłączona mocą przepisu art. 43 ust. 2 ustawy, zaś pozostawanie przez Skarżącą poza wspólnotą tego Kościoła przesądzi o możliwości korzystania przez organ z ww. kompetencji.

Przywołać w tym miejscu także należy argumentację Naczelnego Sądu Administracyjnego wyrażoną w wyroku z dnia 18 października 2013 r. (sygn. akt I OSK 129/13), w którym Sąd, w analogicznej sprawie, odnosząc się do autonomicznej działalności Kościoła Katolickiego podniósł, iż cyt.: „[w]skazana autonomia nie oznacza jednakże braku jakiegokolwiek podporządkowania kościoła lub związku wyznaniowego przepisom powszechnie obowiązującego prawa np. o ochronie danych osobowych. Inaczej mówiąc, w tych kwestiach, które nie zostały mocą aktów prawnych przekazane kościołom lub związkom wyznaniowym do ich wyłącznego decydowania, zastosowanie znajdują przepisy prawa powszechnie obowiązującego, o ile oczywiście regulują konkretne zagadnienie. Podkreślenia w tym miejscu wymaga, iż nie jest rolą sądów administracyjnych ani tym bardziej organów administracyjnych ocenianie wewnętrznych regulacji danego kościoła lub związku wyznaniowego w zakresie np. skuteczności i wymagań ustanowionego – tymi wewnętrznymi przepisami – aktu apostazji. Jak wyżej wskazano, zarówno kwestie związane z wstąpieniem jak i wystąpieniem z danego kościoła lub związku wyznaniowego są ich sprawą wewnętrzną, o ile nie dotyczą uprawnień lub obowiązków danego podmiotu o charakterze zewnętrznym, gwarantowanych przepisami powszechnie obowiązującego prawa. Z uwagi na to, że sprawa niniejsza dotyczy ochrony danych osobowych oraz wolności sumienia i wyznania, mamy w niej do czynienia z podstawowymi prawami obywatela, ulokowanymi w sferze prawa powszechnego. W konsekwencji sprawa ta musi zostać oceniona na gruncie przepisów powszechnie obowiązujących, tj. Konstytucji RP i ustaw. (...) ocena skuteczności oświadczenia skarżącego o wystąpieniu z Kościoła Katolickiego w kontekście prawa powszechnego była obowiązkiem organu (...)”. Analogiczne stanowisko zajął Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 18 października 2013 r. (I OSK 1487/12), 24 października 2013 r. (I OSK 1828/12).

Z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy wynika, iż Skarżąca zwróciła się do Proboszcza Parafii o uaktualnienie swoich danych osobowych w ww. zakresie, wskazując jednocześnie, iż występuje z Kościoła Katolickiego. Powyższe nie zostało wykonane. Jednocześnie z wyjaśnień uzyskanych przez Generalnego Inspektora od Proboszcz w toku niniejszego postępowania wynika, iż Skarżąca nie zastosowała się do formalnej procedury wystąpienia z Kościoła, bowiem Proboszcz wskazanej Parafii jest proboszczem miejsca chrztu Skarżącej, a nie miejsca zamieszkania, tak jak przewidują to przepisy kościelne. Dlatego też w ocenie Kościoła Skarżąca pozostaje nadal jego członkiem.

Odnosząc jednak powyższe stanowisko Proboszcz do zapatrywań wyrażonych w tym przedmiocie przez Naczelną Sąd Administracyjny, podkreślić należy, iż kwestia skuteczności wystąpienia przez zainteresowaną osobę z Kościoła Katolickiego nie może być rozpatrywana na gruncie regulacji wewnętrznych tego związku wyznaniowego. Bezsprzeczne jest, iż Skarżąca złożyła Proboszczowi Parafii miejsca chrztu, tj. administratorowi swoich danych osobowych, oświadczenie o wystąpieniu z Kościoła Katolickiego wraz z wnioskiem o uaktualnienie w tym zakresie swoich danych osobowych w księdze chrztów. Uznać zatem należy, iż Skarżąca wyraziła dostatecznie jasno swoją wolę co do dalszej przynależności do tego związku wyznaniowego. Wolność w zakresie przynależności do związku wyznaniowego, zagwarantowana przepisami Konstytucji oraz ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. poz. 1965 z późn. zm.) nie może zostać ograniczona przepisami wewnętrznymi związku wyznaniowego. Jak bowiem wynika z przepisu art. 2 pkt 2a rzeczonoego aktu prawnego, korzystając z wolności sumienia i wyznania obywatele mogą w szczególności należeć lub nie należeć do kościołów i innych związków wyznaniowych.

Przepis art. 35 ust. 1 ustawy stanowi, iż w razie wykazania przez osobę, której dane osobowe dotyczą, że są one niekompletne, nieaktualne, nieprawdziwe lub zostały zebrane z naruszeniem ustawy albo są zbędne do realizacji celu, dla którego zostały zebrane, administrator danych jest obowiązany, bez zbędnej zwłoki, do uzupełnienia, uaktualnienia, sprostowania danych, czasowego lub stałego wstrzymania przetwarzania kwestionowanych danych lub ich usunięcia ze zbioru, chyba że dotyczy to danych osobowych, w odniesieniu do których tryb ich uzupełnienia, uaktualnienia lub sprostowania określają odrębne ustawy. Biorąc powyższe pod uwagę, Proboszcz Parafii winien niezwłocznie usunąć uchybienia w procesie przetwarzania danych osobowych Skarżącej, stosownie do nakazu sformułowanego w niniejszej decyzji.

W tym stanie faktycznym i prawnym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych rozstrzygnął, jak na wstępie.

Na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.), art. 129 § 2 w zw. z art. 127 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 267), strona niezadowolona z niniejszej decyzji, w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia, może zwrócić się do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (adres: Biuro Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa) z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy.